

Iwona Kopaczyńska

Uniwersytet Zielonogórski

e-mail: i.kopaczynska@g.elearn.uz.zgora.pl

Agata Drozdek

Uniwersytet Zielonogórski

e-mail: agata.drozdek1@wp.pl

Wiktoria Mackiewicz

Uniwersytet Zielonogórski

e-mail: wiktoria.mackiewicz22@gmail.com

ORGANIZACJA BADAŃ, OPRACOWANIE I PREZENTOWANIE WYNIKÓW JAKO ZDOBYWANIE DOŚWIADCZEŃ W DZIAŁALNOŚCI NAUKOWEJ PRZEZ STUDENTKI KOŁA NAUKOWEGO UZ „KOOPERACJA”

Wprowadzenie

Działalność studenckich kół naukowych, w zależności od zapisanych w statucie koła celów, może być realizowana w różnych obszarach. Koła działające wśród studentów kierunków pedagogicznych często podejmują inicjatywy skierowane na współpracę ze środowiskiem, oferując swój kreatywny potencjał do organizacji szeroko rozumianej aktywności pedagogicznej. Wśród celów kół naukowych są także te służące pogłębianiu rozumienia zjawisk pedagogicznych przez ich badanie, poszerzanie wiedzy, porządkowanie teorii. Wśród tego typu zadań może być przygotowanie i przeprowadzenie badań oraz opracowanie wyników wraz z prezentacją wniosków szerszemu gronu odbiorców. Wskazane zadania wymagają dużego wysiłku, są wielostopniowe, ale też sprzyjają nabywaniu doświadczenia w zespołowej pracy naukowej, uczą dyscypliny badawczej, umożliwiają praktyczną weryfikację zdobywanej w toku studiów wiedzy i umiejętności metodologicznych. Koło Naukowe „Kooperacja” w roku akademickim 2022/2023 podjęło się zadania przeprowadzenia badań naukowych oraz zorganizowania konferencji, podczas której zostały zaprezentowane wyniki i wnioski.

Przygotowanie i realizacja badań. Organizacja konferencji

Pomysł na badania naukowe pojawił się jako efekt refleksji nad różnorodnością indywidualnych zainteresowań, preferencji, zdolności członkiń koła. Obserwacje wskazywały, że każda osoba w kole chętniej podejmuje określone zadania, lubi wybrany typ

aktywności, ma swoje zainteresowania i swoje doświadczenia z wcześniejszych etapów edukacyjnych, co sprawia, że bardzo dobrze się uzupełniają w działalności w środowisku. W toku rozmów pojawiło się ciekawe pytanie o to, co sprawia, że u różnych ludzi pojawiają się zainteresowania i czy mogą one zamienić się w pasję? W wyniku rozmów i dyskusji na spotkaniach koła, a także odbytych rozmów online z członkiniami Koła Naukowego Pedagogów i Animatorów Zabawy z UMCS z Lublina, z którym została nawiązana współpraca, podjęta została decyzja o przeprowadzeniu badań, a problemem badawczym stała się właśnie pasja. Na potrzeby badań została ona określona jako silna potrzeba działania, inicjująca aktywność uznaną przez osobę badaną za ważną, budującą tożsamość, realizowaną z dużym, pozytywnym zaangażowaniem zarówno emocjonalnym, organizacyjnym, jak i finansowym.

W pierwszej kolejności ustalono cele badań i problemy oraz podjęto decyzję o powstaniu grupy badawczej, którą stworzyli studenci kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna, realizowanego w ramach studiów stacjonarnych i niestacjonarnych na Uniwersytecie Zielonogórskim i UMCS w Lublinie. Celem badań było ustalenie rodzajów pasji studentów, zbadanie czynników znaczących dla kształtowania pasji oraz zbadanie opinii studentów na temat rozwijanych przez realizację pasji różnych kompetencji.

Następnie obie grupy studentów (obu kół naukowych) przyjrzały się metodom i narzędziom badawczym. Został skonstruowany kwestionariusz ankiety (październik-styczeń 2022/23), który składał się z dwóch części. Część A dotyczyła indywidualnych pasji studentów, część B – opinii studentów na temat pasji, możliwości i warunków ich rozwijania, a także znaczenia pasji dla człowieka, w tym szczególnie dla przyszłego nauczyciela. Powyższe działania zostały przeprowadzone pod kierownictwem dr Iwony Kopaczyńskiej, prof. UZ, i dr hab. Mirosławy Nyczaj-Draż, prof. UZ. Następnym krokiem było rzeczywiste przeprowadzenie badań, które zrealizowano do końca marca 2023 r. Ostatecznie w badaniu udział wzięło 167 studentów Uniwersytetu Zielonogórskiego oraz 120 studentów z uczelni w Lublinie.

Kolejnym etapem było opracowanie wyników badań, uporządkowanie danych w tabelach oraz analiza odpowiedzi do pytań otwartych i ich kategoryzacja. Otrzymane wyniki stały się podstawą ustalenia wniosków, a następnie dyskusji na ich temat. Szczególnie ważnym krokiem było zaprezentowanie uzyskanych wyników i wniosków na forum, dlatego w tym celu zorganizowana została konferencja.

Przygotowanie konferencji rozpoczęło się jednak już dużo wcześniej, bo jej ideą, oprócz zaprezentowania wyników i wniosków z badań, było zaproszenie gości, którzy przedstawią swoje pasje i opowiedzą o doświadczeniach związanych z pojawianiem się pasji, jej realizacją i znaczeniem w perspektywie życia i własnego rozwoju. Ponadto celem konferencji było podkreślenie roli pasji w życiu przyszłych nauczycieli. Dzięki spotkaniu osób realizujących różne pasje oraz będących na różnych etapach jej

doświadczenia, możliwe stało się zgłębienie różnorodnych aspektów pasji, zarówno teoretycznych, jak i praktycznych oraz dostarczenie inspiracji i wiedzy uczestnikom konferencji.

Konferencja pt. „Nauczyciel z pasją – pasje przyszłych nauczycieli. Pasja jako kategoria badawcza i praktyczna odbyła się 22 maja 2023 r. na Uniwersytecie Zielonogórskim i została przeprowadzona w trzech sesjach plenarnych.

Organizatorkami były studentki pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej Uniwersytetu Zielonogórskiego. Przedsięwzięcie miało formę hybrydową i wzięły w nim udział także studentki z Koła Naukowego Pedagogów i Animatorów Zabawy UMCS z Lublina. Przewodniczącą Komitetu Naukowego i Organizacyjnego była dr Iwona Kopaczyńska, prof. UZ, a w skład Komitetu Naukowego weszły: dr hab. M. Nyczaj-Draż, prof. UZ, dr K. Żernik oraz dr Justyna Sala-Suszyńska z UMCS w Lublinie. W Komitecie Organizacyjnym znalazły się Wiktoria Klecha, Wiktoria Mackiewicz, Aldona Molicka, Karolina Szrama i Anna Blicharz – studentki UZ.

Do udziału zaproszeni zostali także goście, którzy prezentowali swoje pasje, wskazywali na własne osiągnięcia, zaangażowanie, inspiracje, trudności, które pojawiały się w różnych sytuacjach i wsparcie, jakie towarzyszyło im w toku rozwijania pasji. Wśród występujących była m.in. dr Żywia Leszkowicz-Baczyńska z Łużyckiej Szkoły Wyższej w Żarach, pedagog i artystka, która porywająco mówiła o pasji z perspektywy nauczyciela akademickiego i osoby dojrzałej, wskazując także na niespodziewanie ujawniane pasje i konteksty ich rozwijania, udowadniając, że pasja możliwa jest zawsze: w każdym momencie życia i rozwoju zawodowego.

Kolejne wystąpienie należało do mgr Adrianny Gnyszki z Akademii Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie oraz dr Klaudii Kasowskiej z Uniwersytetu Zielonogórskiego, dla których praca z pasją stanowi nie tylko obowiązek, ale przede wszystkim źródło przyjemności i samorealizacji. Także mgr Małgorzata Paszkier-Wojcieszonek z Uniwersytetu Zielonogórskiego, ale głównie pracownik Zielonogórskiego Ośrodka Kultury, arteterapeutka, pedagog, nauczyciel akademicki, pasjonatka teatru, zwróciła uwagę na aspekt samorealizacji, w sposób poruszający mówiąc o osobach, które w pełni żyją swoją pasją i pragną bezinteresownie przekazywać ją innym.

Niezmiernie ciekawe okazały się również prezentacje studentów i absolwentów studiów, ludzi młodych, którzy w toku swojego życia doświadczyli pasji w jej różnych wymiarach i kontekstach. Wśród występujących był Szymon Staśkiewicz, absolwent UZ, dwukrotny olimpijczyk w pięcioboju nowoczesnym, który zwrócił uwagę na niezwykle istotną obecność wzorców i autorytetów, które powinny pojawić się we właściwym czasie w rozwoju pasji. W jego opinii trener i nauczyciel odgrywają niebagatelną rolę. Wspomniał o ogromnym wysiłku, rezygnacji z wielu typowych dla wieku aktywności na rzecz treningu sportowego, ale też ogromnej satysfakcji, która płynie z pokonywanych granic, z mierzenia się z samym sobą i osiąganymi sukcesów.

Podkreślał rolę wsparcia płynącego od ważnych dla dziecka – i nie tylko – osób. Zwrócił uwagę na wartość dodaną w postaci świadomości siebie, własnych mocnych i słabych stron, zarządzania czasem i organizacji pracy. Na zakończenie podkreślił również, że w niektórych sytuacjach pasja „przechodzi w stan spoczynku”, wygasa jej forma realizacji, przybierając nowy kształt aktywności, bazując jednocześnie na wcześniej zdobytym doświadczeniu.

Równie interesujące wystąpienie zaprezentowała Iga Drąg, wówczas studentka Akademii Muzycznej w Łodzi, nauczycielka w Szkole Muzycznej w Zielonej Górze, saksofonistka, która w ciekawej formule wywiadu prowadzonego przez jej mamę (dr hab. Mirosławę Nyczaj-Drąg, prof. UZ) opowiedziała o trudnej, wymagającej wielu poświęceń, ale bardzo satysfakcjonującej drodze do rozwijania pasji muzycznych. W swoich wypowiedziach zwracała uwagę na znaczenie obecności autorytetu, porywającego nauczyciela, który motywuje i przekazuje swoje zaangażowanie uczniowi. Z kolei Anna Blicharz, studentka UZ, opowiedziała o rozwoju własnych kompetencji społecznych i sportowych dzięki uprawianiu pasji, jaką był udział w drużynie piłki siatkowej. Ona także zwróciła uwagę na obecność i wartość pracy trenera (nauczyciela), który spajał zespół, motywował i podkreślał znaczenie grupy, wszystkich jej członków, w dążeniu do wspólnego celu, akcentował potrzebę wzajemnego wsparcia i znaczenie podnoszenia własnych wielowymiarowych kompetencji na rzecz osiągnięć całego zespołu.

Swoje referaty wygłosiły również dr Iwona Kopaczyńska, prof. UZ („Pasja jako kategoria teoretyczna i badawcza. Istota i cel badania pasji”), dr hab. Mirosława Nyczaj-Drąg, prof. UZ („Życie z pasją i bez pasji, czyli dlaczego warto mieć pasję?”), dr Justyna Sala-Suszyńska („Nauczyciel z pasją. Wartość dodana edukacji”) oraz dr Klaudia Kasowska wspólnie z mgr Adrianną Gnyszka („Od pasji do pracy jako drogi samorealizacji”).

Projekt badań, ich wyniki i płynące z nich wnioski zaprezentowały studentki: Wiktoria Klecha, Wiktoria Mackiewicz III PPIW studia stacjonarne, Julia Baranowska, Agata Drozdek, III PPIW studia stacjonarne, Justyna Hormańska, Julia Pencakowska III PPIW studia niestacjonarne, Julia Szymkowiak, Karolina Worobel, Anna Wypych II PPIW studia stacjonarne, Anastazja Hukiewicz i Adrianna Piasecka II PPIW studia stacjonarne. Z ramienia UMCS aktywny udział wzięły, prezentując wyniki badań w środowisku studenckim z Lublina, Julia Watr i Marlena Samulak – studentki kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna.

Niektóre wnioski z badań

Przeprowadzone badania umożliwiły udzielenie odpowiedzi na postawione pytania. Wyprowadzone wnioski mogą wzbogacić wiedzę na temat znaczenia inspirowania i wspierania uczniów w ich dążeniu do rozwoju zainteresowań i pasji.

Oto najważniejsze wnioski z badań, związane z problemem dotyczącym czynników mających znaczenie dla kształtowania się pasji:

1. Czynniki inspirujące pojawienie się pasji: ponad połowa badanych uważa, że czynnikiem inspirującym rozwój pasji jest odkrycie własnego potencjału, własnych zainteresowań i możliwości, co prowadzi do konkluzji, że w pracy instytucji edukacyjnych dobrze byłoby wzmocnić sytuacje umożliwiające uczniom poznawanie swoich mocnych stron, identyfikowanie działań sprawiających przyjemność, oferowanie różnych aktywności, w których uczniowie mogliby rozpoznać swój potencjał.
2. Najwięcej badanych wskazuje na matkę jako osobę ważną w rozwijaniu pasji. Można wobec powyższego uznać, że w relacji z nauczycielem to matka może być sojusznikiem w motywowaniu uczniów do działań wzmacniających potencjał ucznia.
3. W inspirowaniu do podjęcia interesujących aktywności w odpowiedziach badanych okazali się również rówieśnicy ze szkoły, a zatem warto w szkołach organizować prezentacje działań, jakie podejmują różni uczniowie, właśnie po to, aby tworzyć okazję do inspirowania innych.
4. Wśród instytucji największe znaczenie dla pasji w wypowiedziach badanych ma szkoła podstawowa oraz te placówki, które oferują zorganizowane działania edukacyjne (szkoły artystyczne, zajęcia pozaszkolne, kluby sportowe). Warto dążyć w związku z tym do wzbogacania środowiska lokalnego o specjalistów i działania, w których dzieci nie tylko spędzą miło czas, ale także będą w profesjonalnie zorganizowany sposób poznawać nowe działania.
5. Zdaniem badanych najważniejsze miejsca dla rozwoju pasji to boiska sportowe oraz inne obiekty umożliwiające realizację aktywności sportowych i należy o takie miejsca zabiegać. Za podobnie ważne uznane zostały miejsca kultury, istnieje zatem potrzeba organizowania uczniom możliwości uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych nie tylko w środowisku, ale i poza nim.
6. Sytuacja ekonomiczna jako czynnik mający wpływ na rozwijanie pasji wywołuje ambiwalentne odczucia. W wypowiedziach badanych pojawiają się sprzeczności: z jednej strony uważają oni, że środki finansowe mają najmniejsze znaczenie, ale pytani o czynniki wygaszające pasję wskazują właśnie na nie. Należy pamiętać, że niezależnie od rodzaju pasji środki finansowe są potrzebne, czasem wręcz niezbędne: np. na zakup instrumentu, stroju sportowego, scenicznego, opłacenia lekcji, wyjazdów na szkolenia, zawody itp. Osiągnięcie pewnego poziomu w realizacji pasji nierzadko wiąże się ze sporymi wydatkami. Być może niejasny stosunek badanych do środków finansowych w pasji wynika ze sposobu rozumienia pasji. Jeśli jest ona rozumiana jako działanie głównie rekreacyjne, to pieniądze nie mają takiego znaczenia. Jeśli natomiast pasja prowadzi do osiągania wysokich wyników, sukcesów „zewnętrznych”, to niesie to ze sobą potrzebę nakładu coraz większych środków.

7. Wyniki wskazują, że badani pomimo różnic wynikających z odmiennych obszarów pasji eksponują kompetencje nie tyle związane z charakterystyką pasji, co raczej z samorozwojem, świadomością siebie samego, swoich zdolności umysłowych, organizacyjnych, własnych emocji i zarządzania nimi, zwłaszcza w trudnych sytuacjach.
8. Kluczowe okazały się takie kompetencje, jak: zarządzanie sobą, determinacja, zarządzanie emocjami, zdolności umysłowe, kompetencje społeczne. Wskazane kompetencje okazują się nadrzędne w stosunku do kompetencji, które wynikają z charakterystycznych cech uprawianej pasji.
9. Na przykład w pasjach poznawczych ważna jest nie tyle wiedza zdobywana w wyniku poznawania świata, ile zarządzanie sobą i zdolności umysłu. W pasjach sportowych nie tyle sprawność fizyczna i motoryka, ile determinacja i zarządzanie sobą. W pasjach muzycznych i muzyczno-ruchowych nie tyle muzykalność, koordynacja, ile zarządzanie sobą. W pasjach wytwórczych, twórczych, konstrukcyjnych nie tyle sprawności manualne, ile zdolności umysłu, determinacja i zarządzanie sobą. Można powiedzieć więc, że pasja jest drogą do większej świadomości siebie samego i rozwija postawy refleksyjne.
10. Pasje mogą przyczynić się do rozwoju umiejętności, których początkowo wcale się nie zakłada, a które sprawiają, że człowiek w przyszłości radzi sobie z trudnościami, pokonuje własne słabości, staje się precyzyjny w wyrażaniu własnych myśli, wie, czego chce. Rozumie, że błąd to nie porażka, ale informacja zwrotna, która umożliwia dalszy rozwój. Koncentruje się więc nie na ocenach, a na działaniu i jego zmienianiu, dążąc do doskonalenia. Zna również swoją wartość i w przyszłości może przyjąć rolę nauczyciela, stać się Mistrzem dla innych.
11. Wyjątkiem są pasje społeczno-emocjonalne, w których to właśnie radzenie sobie i zarządzanie emocjami oraz kompetencje społeczne wysuwają się na pierwszy plan. Mniejszą rolę badani przywiązują do zarządzania sobą czy determinacji. W tego rodzaju aktywnościach rozwijane kompetencje koncentrują się na wchodzeniu w relacje z innymi, co w konsekwencji prowadzi również do pogłębiania świadomości siebie samego, swoich mocnych i słabych stron, zwłaszcza że przecież inni są dla nas lustrem, w którym odbijają się nasze cechy.
12. Według większości badanych (87,3%) nauczyciela z pasją wyróżnia przede wszystkim ciekawa, charyzmatyczna osobowość. Z perspektywy przyszłych nauczycieli ważne było zwrócenie uwagi na umiejętność motywowania uczniów oraz dostrzeganie potencjału u innych.

Zakończenie

Dzięki badaniom poznaliśmy zdanie na temat sposobu rozumienia pasji przez studentów oraz opinie na temat wieku, w którym pasja się pojawia. Badani wypowiedzieli się także na temat osób, czynników i miejsc, które mają wpływ na pojawienie się i rozwój pasji, jak również kompetencji rozwijanych dzięki pasjom o różnym charakterze. Niektóre wyniki były dla nas zaskakujące, ale pomimo to inspirujące, szczególnie w kontekście roli nauczyciela. Merytoryczne prezentacje, różnorodność tematów i osobiste doświadczenia prelegentów uczyniły to wydarzenie niezapomnianym. Cel badań i konferencji został zrealizowany, ukazując, że praca nad własną pasją może z jednej strony czynić nauczyciela ciekawą osobowością, z drugiej dawać mu kompetencje pozamerytoryczne, tj. organizacyjne, społeczne, motywacyjne, emocjonalne i wiele innych, które dostępne są tylko osobom, które same doświadczyły codziennego zmagania i cieszenia się pasją.

Organizacja badań, opracowanie i prezentowanie wyników jako zdobywanie doświadczeń w działalności naukowej przez studentki Koła Naukowego UZ „Kooperacja”

Streszczenie: W tekście przedstawiono aktywność naukową studentów z Koła Naukowego Uniwersytetu Zielonogórskiego „Kooperacja”, która obejmowała przygotowanie, przeprowadzenie i opracowanie badań na temat pasji oraz organizację konferencji (zaprezentowanie wyników i wniosków). Za pomocą kwestionariusza ankiety przeprowadzono badanie studentów kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna. Badano pasje studentów, a także czynniki, które w ich opinii mają znaczenie dla inspirowania i kształtowania się pasji. Przedmiotem zainteresowania były także kompetencje, które rozwijane są w toku realizowania pasji. Wnioski z badań i dyskusji w trakcie konferencji pokazują, że praca nad własną pasją może czynić nauczyciela ciekawą osobowością i budować jego kompetencje organizacyjne, społeczne, motywacyjne, emocjonalne itp., dostępne osobom, które same doświadczyły codziennego zmagania i cieszenia się pasją.

Słowa kluczowe: aktywność badawcza w kole naukowym, pasja, czynniki mające znaczenie dla kształtowania pasji, kompetencje rozwijane przez realizację pasji, nauczyciel z pasją

Organization of research, development and presentation of results as gaining experience in scientific activities by students of the Scientific Club of the University of Zielona Góra, named “Cooperation”

Summary: The text presents the scientific research of the students from the Scientific Club of the University of Zielona Góra, named “Cooperation”, which included preparation, conducting and developing of the research on the topic of passion, as well as a conference

that presented the results and conclusions. Using a questionnaire, a survey was conducted amongst the students who study Early-School and Preschool Pedagogy. Students' passions were examined as well as their thoughts on the key factors that are valuable to inspire and shape passions in others. The point of interest was also the competence gained from pursuing passions. Conclusion from the research and discussions during the conference, show that working on one's passion can make a teacher an interesting persona. It builds the teacher's organisational, social, motivational and emotional skills in the eyes of the students who enjoy or struggle daily with their own passions.

Keywords: research activity in the scientific club, passion, factors important for shaping passion, competences developed by pursuing passions, a passionate teacher